

„STRATEGIA ZAPEWNIENIA JAKOŚCI W SYSTEMIE EUROPEJSKIEGO OBSZARU SZKOLNICTWA WYŻSZEGO”

1. Cele Procesu Bolońskiego.

Proces integracji państw Europy wkroczył w obszar szkolnictwa wyższego. Pierwszym krokiem była: Deklaracja Sorbońska podpisana 25 maja 1998r. przez ministrów czterech państw: Francji, Niemiec, W. Brytanii i Włoch. Podkreślono w niej konieczność „hormonizacji” struktury systemów zarządzania szkolnictwem wyższym w celu zwiększenia mobilności i poprawy stanu zatrudnienia w szkolnictwie wyższym. Idea „czwórki” rozwinęła się szybko w Unii Europejskiej. Rok później, 19 czerwca 1999 roku ministrowie edukacji 29 państw Europy (w tym Polski) podpisali tzw. Deklarację Bolońską¹.

Podpisujący deklarację uznali, że należy dążyć do utworzenia do 2010 roku Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego - EHEA w celu²:

- stworzenie warunków do mobilności studentów i pracowników akademickich,
- dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku i poprawy zatrudnienia absolwentów,
- zapewnienie pełnego rozwoju osobowości,
- podniesienie atrakcyjności i poprawy konkurencyjności systemu szkolnictwa wyższego w Europie.

Następne spotkania ministrów Edukacji Krajów Europy odbyły się w:

- Pradze – 19.05.2001; uczestniczyły 33 państwa,
- Berlinie – 19.09.2003; uczestniczyło 40 państw (w tym Rosja),
- Bergen – 20.05.2005; uczestniczyło 45 państw (w tym Ukraina)

Z rozpoczęciem w 1999 roku Procesem Bolońskim wiąże się stanowiska Komisji i Rady Europejskiej:⁴

- Komisji Europejskiej, styczeń 2000: „Towards a European research area”.
- Rady Europejskiej, marzec 2000, Lizbona: „Europe – the most competitive and dynamic knowledge – based economy in the world”.
- Rady Europejskiej, marzec 2002, Barcelona: “European system of education – a word reference by 2010” – do 2010 3% PKB na badania naukowe.
- Komisji Europejskiej, luty 2003: „The role of the universities in the Europe of knowledge”.

Do głównych celów Procesu Bolońskiego zalicza się:

- wprowadzenie systemu studiów trzystopniowych (licencjackie, magisterskie, doktorski),
- wprowadzenie czytelnych, porównywalnych dyplomów oraz wprowadzenie suplementów do dyplomu,
- wprowadzenie punktowego systemu zaliczenia osiągnięć studentów (ECTS – European Credit Transfer System),
- rozwój współpracy w zakresie zapewnienia jakości kształcenia,
- propagowanie wymiaru europejskiego szkolnictwa wyższego,
- rozwój mobilności studentów i pracowników szkół wyższych,
- rozwój kształcenia przez całe życie,
- zwiększenie zaangażowania studentów na rzecz realizacji Procesu Bolońskiego,
- rozwój kształcenia interdyscyplinarnego,
- promowanie atrakcyjności Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego poza Europą,
- wprowadzenie europejskiego systemu akredytacji,
- wprowadzenie europejskiej ramowej struktury kwalifikacji.

Zadania Procesu Bolońskiego realizowane są trzech płaszczyznach:

- współpracy między rządami państw – sygnatariuszy w zakresie dostosowania regulacji prawnych w sferze szkolnictwa wyższego oraz współpracy komisji akredytacyjnych uznawanych przez te rządy,
- działań podejmowanych przez instytucje szkolnictwa wyższego państw – sygnatariuszy (w tym konferencji rektorów) zmierzających do wdrożenia zmian w szkolnictwie wyższym,
- współdziałania organizacji studenckich działających w poszczególnych krajach w realizacji Procesu Bolońskiego.

Przebieg Procesu Bolońskiego wspierany jest przez następujące instytucje międzynarodowe:⁷

- Europejskie Stowarzyszenie Uniwersytetów (EUA),
- Europejskie Stowarzyszenie Instytucji Szkolnictwa Wyższego (EURASHE),
- Europejskie Stowarzyszenie Krajowych Związków Studentów (ESIB),
- Europejskie Centrum ds. Szkolnictwa Wyższego (UNESCO – CEPES),
- Europejskie Stowarzyszenie Zapewnienia Jakością w Szkolnictwie Wyższym (ENQA),
- Europejski Związek Konfederacji Przemysłu i Pracodawców (UNICEF).

oraz popiera:

- Komisja Europejska,
- Rada Europy.

Od 1999 roku ministrowie odpowiedzialni za szkolnictwo wyższe spotykając się co dwa lata:

- podejmują strategiczne decyzje dotyczące realizacji Procesu Bolońskiego,
- oceniają osiągnięte rezultaty,

- ustalają priorytety,
- publikują dokumenty w formie deklaracji lub komunikatów.

Ostatnie spotkanie ministrów Edukacji 45 krajów (w tym Ukrainy) odbyło się w Bergen 19-20 maja br. Obradom przewodniczył Minister Edukacji i Badań Norwegii oraz Minister Kultury, Szkolnictwa Wyższego i Badań Luksemburga. W trakcie badań stwierdzono że: ⁸

- 36 krajów (spośród 45) ratyfikowało Konwencję Lizbońską zmierzającą do uznawalności dyplomów i studiów,
- na powszechną skalę został wprowadzony dwustopniowy system kształcenia oraz proponowany system oceny jakości.

W komunikacie kończącym obrady wskazano na następujące priorytety rozwoju procesu na kolejne lata:

- rozwój studiów doktorskich (trzeci stopień kształcenia),
- powiązanie szkolnictwa wyższego z sektorami prowadzącymi badania,
- zapewnienie dostępności do studiów studentom o niższym statusie społecznym,
- usuwanie barier w mobilności studentów oraz pracowników uczelni,
- zwiększenie komunikacyjności i atrakcyjności EHEA przez wzrost roli badań i kształcenia młodych naukowców (studia doktorskie).

Ministrowie edukacji podpisali w Bergen dwa bardzo ważne dokumenty stanowiące podstawę kształtowania krajowych systemów szkolnictwa wyższego:⁹

- „Standardy i wskazówki dotyczące zapewnienia jakości kształcenia w Europejskim obszarze Szkolnictwa Wyższego”,
- „Ramowa struktura kwalifikacji i umiejętności absolwentów w ramach Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego”.

2. Uwarunkowania, cele i zasady tworzenia standardów dotyczących zapewnienia jakości.

Ministrowie edukacji państw sygnatariuszy Procesu Bolońskiego zwrócili się do ENQA (Europejskie Stowarzyszenie Zapewnienia jakości w Szkolnictwie Wyższym) o opracowanie przy współpracy z EUA, ESIB oraz EURASHE we wrześniu 2003 roku ze zleceniem opracowania „uzgodnionego zestawu standardów, procedur i wskazówek dotyczących zapewnienia jakości” oraz przeanalizowanie sposobów zapewnienia jakości i/lub akredytacji agencji lub organów ¹⁰

Opracowany w 2005 roku Raport obejmuje 4 rozdziały:

- Uwarunkowania, cele i zasady.
- Europejskie standardy i wskazówki.
- System przeglądu wdrożenia dla agencji zapewnienia jakości.
- Perspektywy oraz wyzwania w przyszłość.

Podstawowe treści zawarte w Raporcie to fundamentalne zasady, które powinny przyświecać całości prac:

- w interesie studentów, pracodawców oraz społeczeństwa leży funkcjonowanie dobrej jakości szkolnictwa wyższego;
- poważne obowiązki szkolnictwa wyższego wynikają ze znaczenia ich instytucjonalnej autonomii, równoważonej uznawalnością;
- konieczność zewnętrznego zapewnienia jakości wymaga obciążenia instytucji szkolnictwa wyższego niezbędnym ciężarem dla realizacji celów.

Autorzy Raportu zauważają, że zapewnienie jakości w szkolnictwie wyższym absolutnie nie jest problemem wyłącznie europejskim. Powszechnie obserwuje się coraz większe zainteresowanie jakością.

Raport przewiduje podjęcie następujących działań:

- przygotowanie europejskich standardów dotyczących wewnętrznego i zewnętrznego zapewnienia jakości, a także agencji zewnętrznego zapewnienia jakości;
- zobowiązanie europejskich agencji zewnętrznego zapewnienia jakości do poddawania się okresowemu (tj. w cyklach 5-letnich) przeglądowi;
- położenie nacisku na subsydiarność, w ramach której przeglądy będą – w miarę możliwości przeprowadzane na szczeblu krajowym;
- stworzenie europejskiego rejestru agencji zapewnienia jakości;
- utworzenie Europejskiego Komitetu ds. Rejestru jako organu czuwającego nad dopuszczeniem agencji do rejestru;
- powołanie Europejskiego Forum Konsultacyjnego na rzecz Zapewnienia Jakości Szkolnictwa Wyższego.

Realizacja powyższych zaleceń spowoduje:

- zapewnienie jakości w całym Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego (EOSW) będzie bardziej konsekwentne dzięki stosowaniu uzgodnionych standardów i wskazówek;
- funkcjonujące w całym EOSW instytucje szkolnictwa wyższego oraz agencje zapewnienia jakości uzyskają możliwość stosowania wspólnych punktów odniesienia w obszarze zapewnienia jakości;
- rejestr ułatwi wskazanie agencji, które są profesjonalne i wiarygodne;
- nastąpi konsolidacja procedur dotyczących uznawania kwalifikacji,
- poprawi się wiarygodność pracy agencji zapewnienia jakości,
- nastąpi poprawa wymiany poglądów i doświadczeń pomiędzy agencjami oraz pozostałymi kluczowymi zainteresowanymi stronami (w tym instytucjami szkolnictwa wyższego, studentami oraz przedstawicielami rynku pracy) poprzez prace Europejskiego Forum Konsultacyjnego na rzecz Zapewnienia Jakości Szkolnictwa Wyższego,
- wzrośnie stopień wzajemnego zaufania wśród instytucji i agencji,
- zostanie udzielone wsparcie działaniom zmierzającym do wzajemnego uznawania.

Sformułowane w Raporcie standardy i wskazówki opierają się na następujących zasadach:

- jednostki prowadzące kształcenie w ramach szkolnictwa wyższego ponoszą główną odpowiedzialność za jakość oferowanego kształcenia i zapewnienie jakości;
- należy chronić interes społeczeństwa w obszarze jakości i standardów szkolnictwa wyższego;
- należy rozwijać i poprawiać jakość programów akademickich dla studentów oraz innych beneficjentów szkolnictwa wyższego w całym EOSW;
- należy zapewnić skuteczne i sprawne struktury organizacyjne, w ramach których można poprowadzić i wspierać powyższe programy akademickie;
- ważnymi elementami są: przejrzystość procesów zapewnienia jakości oraz wykorzystanie w nich zewnętrznej wiedzy specjalistycznej;
- należy promować kulturę jakości wewnątrz instytucji szkolnictwa wyższego;
- należy opracować procesy, za pomocą których instytucje szkolnictwa wyższego będą mogły zaprezentować swoją odpowiedzialność, w tym odpowiedzialność za inwestycje środków publicznych oraz prywatnych;
- zapewnienie jakości dla celów osiągnięcia poprawy;
- instytucje powinny mieć możliwość demonstrowania swojej jakości zarówno w kraju jak i zagranicą;
- stosowane procesy nie powinny tłumić różnorodności oraz innowacji.

Standardy i wskazówki zawarte w Raporcie mają na celu:

- poprawa kształcenia oferowanego studentom w instytucjach szkolnictwa wyższego w EOSW;
- pomoc instytucjom szkolnictwa wyższego w zarządzaniu jakością i podnoszeniu jej poziomu, a tym samym – pomoc w uzyskaniu ich autonomii instytucjonalnej;
- zbudowanie właściwego otoczenia dla pracy agencji zapewnienia jakości;
- sprawienie, aby zewnętrzne zapewnienie jakości stało się bardziej przejrzyste i łatwiejsze do zrozumienia dla wszystkich zainteresowanych osób.

Raport stawia przed standardami i wskazówkami szereg zadań do których należą między innymi:

- wspieranie rozwoju instytucji szkolnictwa wyższego, które promują ważne osiągnięcia intelektualne i oświatowe;
- oferowanie propozycji i porad instytucjom szkolnictwa wyższego oraz innym stosownym agencjom będącym w procesie rozwoju własnej kultury zapewnienia jakości;
- informowanie oraz podnoszenie poziomu oczekiwań instytucji szkolnictwa wyższego, studentów, pracodawców oraz przedstawicieli innych zainteresowanych stron w zakresie procesów szkolnictwa wyższego i ich efektów;
- przyczynianie się do stworzenia wspólnych ram odniesienia na rzecz oferowania kształcenia w ramach szkolnictwa wyższego oraz zapewnienia jakości w obrębie EOSW.

Raport zawiera zestaw standardów i wskazówek dotyczących zapewnienia jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego. Zostały one skonstruowane w taki sposób, że mają zastosowanie do wszystkich instytucji szkolnictwa wyższego oraz agencji zapewnienia jakości w

Europie, i to niezależnie od ich rozmiaru, funkcji i struktury oraz krajowego systemu, w którym są umieszczone.

Sformułowane w Raporcie standardy zostały przedstawione w następnym punkcie opracowania. W celu uniknięcia pomyłek w trakcie interpretacji standardów, konieczne było ich literalne przestawienie.

3. Standardy zapewnienia jakości w szkolnictwie wyższym.

Podsumowanie europejskich standardów zapewnienia jakości

Poniższy skrócony wykaz europejskich standardów zapewnienia jakości szkolnictwa wyższego został przygotowany na podstawie Rozdziału 2 niniejszego raportu, ma charakter referencyjny i nie zawiera wskazówek towarzyszących wymienionym standardom. Standardy przedstawiono w trzech częściach obejmujących wewnętrzne zapewnienie jakości instytucji szkolnictwa wyższego, zewnętrzne zapewnienie jakości szkolnictwa wyższego oraz zapewnienie jakości agencji zewnętrznego zapewnienia jakości.

Część 1: Europejskie standardy i wskazówki dotyczące wewnętrznego zapewnienia jakości w instytucjach szkolnictwa wyższego

1.1 Polityka oraz procedury zapewnienia jakości: *Instytucje powinny posiadać politykę oraz związane z nią procedury w zakresie jakości oraz standardy oferowanych przez siebie programów i ich efektów. Powinny także przyjąć na siebie wyraźne zobowiązanie do rozwoju kultury, która uznaje znaczenie jakości oraz jej zapewnienia w ich funkcjonowaniu. W tym celu, instytucje powinny opracować i wprowadzić w życie strategię na rzecz ciągłej poprawy jakości. Strategia, polityka oraz procedury powinny posiadać formalny status i być powszechnie dostępne. Powinny również przewidywać określone funkcje dla studentów oraz innych zainteresowanych stron.*

1.2 Zatwierdzanie, monitoring oraz okresowy przegląd programów oraz e ich efektów: *Instytucje powinny dysponować oficjalnymi mechanizmami zatwierdzania, okresowego przeglądu oraz monitorowania swoich programów oraz ich efektów.*

1.3 Ocenianie studentów: *Studenci powinni być oceniani według opublikowanych i konsekwentnie stosowanych kryteriów, przepisów i procedur.*

1.4 Zapewnienie jakości kadry dydaktycznej: *Instytucje powinny posiadać metody gwarantujące, że kadra prowadząca zajęcia dla studentów dysponuje odpowiednimi kwalifikacjami i kompetencjami. Powyższe metody powinny być dostępne dla osób prowadzących zewnętrzne przeglądy i stanowić przedmiot komentarza w raportach.*

1.5 Zasoby do nauki oraz środki wsparcia dla studentów: *Instytucje winny zagwarantować, by zasoby wspomagające naukę studentów były wystarczające i odpowiednie dla każdego z oferowanych programów.*

1.6 Systemy informacyjne: Instytucje powinny gromadzić, analizować i wykorzystywać stosowne informacje dotyczące skutecznego zarządzania oferowanymi programami studiów oraz innymi działaniami.

1.7 Publikowanie informacji: Instytucje powinny w regularnych odstępach czasu publikować aktualne, bezstronne i obiektywne informacje – zarówno w ujęciu ilościowym, jak i jakościowym – na temat oferowanych przez siebie programów oraz ich efektów.

Część 2: Europejskie standardy zewnętrznego zapewnienia jakości szkolnictwa wyższego

2.1 Stosowanie procedur wewnętrznego zapewnienia jakości: Procedury zewnętrznego zapewnienia jakości powinny uwzględniać skuteczność procesów wewnętrznego zapewnienia jakości, o których mowa w Części 1 Europejskich Standardów i Wskazówek.

2.2 Opracowanie procesów zewnętrznego zapewnienia jakości: Przed opracowaniem procesów zapewnienia jakości wszystkie osoby odpowiedzialne (w tym instytucje szkolnictwa wyższego) powinny określić ich cele oraz zadania. Cele i zadania winny zostać opublikowane wraz z opisem przewidzianych procedur.

2.3 Kryteria dla decyzji: Wszelkie oficjalne decyzje podejmowane w związku z działalnością w obszarze zewnętrznego zapewnienia jakości powinny być oparte na jasno określonych, opublikowanych i konsekwentnie stosowanych kryteriach.

2.4 Procesy odpowiednie dla określonego celu: Wszelkie procesy w ramach zewnętrznego zapewnienia jakości powinny być zaprojektowane w sposób gwarantujący ich odpowiedniość do realizacji ustalonych celów i zadań.

2.5 Raportowanie: Należy publikować raporty, które powinny być zrozumiałe i przystępne dla docelowych odbiorców. Czytelnik powinien mieć możliwość łatwego wyszukania wszelkich zawartych w nich decyzji, przychylnych opinii bądź zaleceń.

2.6 Procedury uzupełniające (follow-up): Procesy zapewnienia jakości zawierające zalecenia odnośnie do działania bądź wymagające późniejszego planu działań powinny posiadać ustaloną z góry i konsekwentnie realizowaną procedurę uzupełniającą.

2.7 Okresowość przeglądów: Należy cyklicznie podejmować działania w zakresie zewnętrznego zapewnienia jakości instytucji i/lub programów. Należy z wyprzedzeniem jasno określić i opublikować długość cyklu oraz procedury dotyczące takich przeglądów.

2.8 Analizy systemowe: Agencje zapewnienia jakości powinny okresowo sporządzać zbiorcze raporty zawierające omówienie i analizę ogólnych wniosków z przeprowadzonych przeglądów, ocen itp.

Część 3: Europejskie standardy dotyczące agencji zewnętrznego zapewnienia jakości

3.1 Stosowanie procedur zewnętrznego zapewnienia jakości na rzecz szkolnictwa wyższego:

Zewnętrzne zapewnienie jakości agencji powinno uwzględniać obecność i skuteczność procesów zewnętrznego zapewnienia jakości, o których mowa w Części 2 Europejskich Standardów i Wskazówek.

3.2 Oficjalny status: Kompetentne władze publiczne Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego powinny formalnie uznać agencje za organy odpowiedzialne za zewnętrzne zapewnienie jakości. Agencje powinny prowadzić działalność w oparciu o ustalone podstawy prawne oraz spełniać wszelkie wymagania obowiązujące w ramach jurysdykcji, w której funkcjonują.

3.3 Działalność: Agencje powinny regularnie podejmować działania w zakresie zewnętrznego zapewnienia jakości (na szczeblu instytucjonalnym lub programowym).

3.4 Zasoby: Agencje powinny dysponować dostatecznymi i proporcjonalnymi zasobami, zarówno w obszarze personelu, jak i finansów, umożliwiającymi skuteczne oraz sprawne organizowanie i prowadzenie procesu(-ów) zewnętrznego zapewnienia jakości, przy zapewnieniu odpowiednich warunków dla rozwoju swoich procesów i procedur.

3.5 Misja: Agencje powinny pracować w oparciu o jasne i wyraźne cele oraz zadania, ujęte w formie powszechnie dostępnej deklaracji programowej.

3.6 Niezależność: Agencje powinny być niezależne w takim stopniu, aby ponosiły niezależną odpowiedzialność z tytułu prowadzonej działalności, a wnioski i zalecenia zawarte w ich raportach nie podlegały oddziaływaniu ze strony osób trzecich, takich jak instytucje szkolnictwa wyższego, ministerstwa bądź inne zainteresowane strony.

3.7 Stosowane przez agencje kryteria i procesy zewnętrznego zapewnienia jakości: Stosowane przez agencje procesy, kryteria i procedury powinny być określone z wyprzedzeniem i powszechnie dostępne. Zazwyczaj procesy te powinny obejmować:

- samoocenę lub równorzędną procedurę przeprowadzaną przez jednostkę będącą podmiotem procesu zapewnienia jakości;
- zewnętrzną ocenę dokonaną przez grupę ekspertów, w tym - odpowiednio - członka(ów) zbiorowości studentów oraz kontrole na miejscu (według uznania agencji);
- publikację raportu zawierającego wszelkie decyzje, zalecenia bądź inne formalne rezultaty;
- procedurę uzupełniającą w celu analizy działań podjętych przez jednostkę będącą podmiotem procesu zapewnienia jakości w świetle zaleceń zawartych w raporcie.

3.8 Procedury dotyczące odpowiedzialności: Agencje powinny posiadać procedury w zakresie własnej odpowiedzialności.

4. Nowe podejście do standardów kształcenia w Polsce.

Zespół pracujący przy Instytucie Społeczeństwa wiedzy, przy udziale Fundacji Rektorów Polskich opracował Raport Pt. „Nowe podejście do standardów kształcenia” uwzględniający przyjęte dokumenty Procesu Bolońskiego, w tym z Bergen dotyczących zapewnienia jakości kształcenia oraz europejskiej ramowej struktury kwalifikacji.

Zespół uważa, że warunkiem właściwej realizacji programów studiów stworzonych przez uczelnie jest wprowadzenie wewnętrznych systemów zapewnienia i doskonalenia jakości. System ten winien być formalnie opisany i oficjalnie przyjęty przez szkołę wyższą jako bardzo ważny wewnętrzny dokument samodzielnie zaprojektowany system wewnętrzny zapewnienia jakości powinien, zdaniem Raportu obejmować np. elementy:

- przejrzyste reguły tworzenia, oceny i rozwoju programów studiów, w tym aktualizacji treści kształcenia, na kierunkach zgodnie z ramowymi treściami kształcenia,
- pełną dostępność dla społeczności uczelni informacji o programach nauczania, zasadach zaliczania zajęć i innych związanych z dydaktyką (sylabusy, curricula, itp.),
- zasady zapewnienia równoważności wymagań względem studentów na wszystkich poziomach i formach studiów: system ECTS oraz sprawdzanie efektów kształcenia (wspólne egzaminy , okresowe przeglądy ich wyników, inne),
- zasady dyplomowania (standardy prac i egzaminów dyplomowych, opieki nad dyplomantem, inne),
- ocenę zajęć dydaktycznych m.in. przez studentów, sposoby jej wykorzystania dla poprawy jakości,
- zasady związane z efektywnością procesu dydaktycznego (liczebność grup, pomoce naukowe, etc.),
- archiwizację przebiegu studiów i rezultatów kształcenia poszczególnych studentów,
- okresową ocenę pracowników, sposoby jej wykorzystania la poprawy jakości,
- zasady zabezpieczające elastyczność i indywidualizację kształcenia,
- zasady zabezpieczające mobilność pionową i poziomą studentów a zarazem równoważność wymagań programowych,
- zasady zapewnienia warunków rozwoju osobowego studentów,
- i inne.

Zdanie autorów Raportu, do czasu powstania europejskiego rejestru agencji akredytacyjnych (zewnętrznego zapewnienia jakości) uczelnie polskie powinny uzyskiwać akredytacje Państwowej Komisji Akredytacyjnej bądź innej instytucji akredytacyjnej uznanej przez MEN, a po powstaniu raportu, uczelnie miałyby prawo wyboru instytucji akredytacyjnej (oceniającej). Ocena jakości kształcenia przeprowadzana w trakcie postępowania akredytacyjnego powinna bazować na samoocenie uczelni uwzględniając: efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości, ocenę zewnętrzną, sporządzanie raportu i sformułowanie zaleceń.

W trakcie oceny jakości kształcenia agencja akredytująca powinna koncentrować się na następujących kluczowych kryteriach przeglądu:

- Misja i strategia uczelni oraz jednostki prowadzącej kierunek – ich treść właściwa dla szkoły wyższej (w tym określenie profilu dydaktycznego), procedura przyjmowania i aktualizacji planów studiów i programów nauczania.
- Działanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości uczelni.

- Studenci: kwalifikacje absolwenta, monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce, warunki rozwoju osobowego oraz formy udziału studentów w ocenie nauczycieli akademickich.
- Pracownicy dydaktyczni: ich liczba, struktura i rozwój zawodowy, polityka personalna uczelni.
- Procesy dydaktyczne i ich rezultaty: specjalizacja dydaktyczna uczelni, tworzenie oferty dydaktycznej i treści programowe, metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne, system oceniania studentów, ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów, praktyki.
- Badania naukowe a zwłaszcza aktywność naukowo-badawcza pracowników i ich innowacyjność.
- Zasoby materialne i administracja: sale dydaktyczne i ich wyposażenie, biblioteka i czytelnia, laboratoria komputerowe i oprogramowanie, obsługa administracyjna działalności dydaktycznej.
- Wpływ uczelni na otoczenie społeczne: rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz regionie.
- Umiędzynarodowienie programów studiów, studentów, kadry i badań.

Realizacja wymagań stawianych w Procesie Bolońskim wymaga podjęcia pilnych prac nad następującymi dokumentami:

- projektem Krajowej Ramowej Struktury Kwalifikacji Absolwentów zgodnie ze strukturą ramową przyjętą dla Europy. Krajowa Struktura powinna stać się podstawą do tworzenia krajowych standardów kształcenia, w tym ramowych treści programowych dla kierunków studiów, zapewniających uczelniom swobodę kształtowania programów studiów i zabezpieczających zarazem warunki mobilności studentów oraz skutecznej kontroli efektów kształcenia;
- projektem nowej listy kierunków studiów w celu zredukowania obecnej ich liczby i ściślejsze ich powiązanie z dziedzinami wiedzy;
- projektem ramowych treści kształcenia dla zintegrowanych kierunków studiów z nowej ich listy;
- projektem wymagań dotyczących działania instytucji akredytacyjnych uznawanych przez MEN oraz procedury i podstawowych standardów akredytacji zgodnie z wytycznymi dotyczącymi modelu akredytacji europejskiej. Jesteśmy przekonani, że zasady te powinny dotyczyć także przyszłych działań Państwowej Komisji Akredytacyjnej.

Źródło: materiały z Internetu MEN

1. Andrzej Kraśniewski, Proces Boloński: dokąd zmierza europejskie szkolnictwo wyższe?
2. Proces Boloński, Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego.
3. A. Kraśniewski, Kształcenie młodych naukowców (w kontekście Procesu Bolońskiego),
4. Ewa Chmielecka, Komunikat z Bergen.
5. Proces Boloński. Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego.
6. Konferencja Ministerstwa krajów uczestniczących w Procesie Bolońskim.

7. Raport końcowy z dnia 18.10.2005r „Nowe podejście do standardów kształcenia oraz wynikające z tego założenia dotyczące treści rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego”

Pobrano z portalu
<http://tadeusz.wawak.pl>